

Çocuk Davranışın Değerlendirme Ölçeği (Child Behavior Rating Scale)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Çocuk Davranışın Değerlendirme Ölçeği (Child Behavior Rating Scale). Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18723>

Özet

Çocuk Davran???n? De?erlendirme Ölçe?i (ÇDDÖ), çocuklar?n davran???lar?n?, özellikle dikkat ve görev ba?latma gibi kritik boyutlar üzerinden sistematik olarak de?erlendirmek amacıyla Türkçeye uyarlanm?? geçerli ve güvenilir bir psikometrik araçtır. Ölçek, toplam 7 maddeden ve "Dikkat" ile "Ba?latma" olmak üzere iki temel alt boyuttan oluşmaktadır. Derecelendirme, 5'li Likert ölçe?i format?nda (1= çok düşük, 5= çok yüksek) yapılmaktadır. Ölçe?in uyarlama ve psikometrik özellikleri 2009 y?l?nda Özlem Diken tarafından doktora tezi kapsamında incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Çocuk Davran???, Dikkat, Ba?latma, Psikometrik Ölçek, Adaptasyon, Güvenirlik, Geçerlik, Faktör Analizi.

Yazarlar

Özlem Diken.

Amaç

Çocuk Davran???n? De?erlendirme Ölçe?i'nin (ÇDDÖ) temel amacı, çocuklar?n davran???sal yeterliliklerini objektif ve yapılandırılm?? bir şekilde ölçmektir. Ölçek, özellikle çocuklar?n dikkat süreçlerini yönetme ve günlük görevleri veya aktiviteleri ba?latma becerilerini de?erlendirerek geli?imsel ihtiyaçlar?n? belirlemeye yardımcı olur.

Bu uyarlama çal??ması, uluslararası alanda kullanılan bir davran?? de?erlendirme arac?n?n Türkiye kültürü ve dili bağlam?nda geçerlik ve güvenilirlik standartlar?n? kar??lamas?n? sağlamak amacıyla yapılmıştır. Ölçek, klinisyenler, eğitimciler ve ara?tırmacılar için çocuklar?n davran???sal profillerini anlamada önemli bir araç sunmaktadır.

Yapı

ÇDDÖ, çocuklarda davran???sal ve yürütücü i?levlerle ilişkili iki temel psikolojik yapıyı ölçmek üzere tasarlanmıştır:

Dikkat: Bu alt boyut (4 madde), çocu?un görevlere odaklanma, dış uyaranlara karşı direnç gösterme ve dikkatini sürdürme yetene?ini de?erlendirir.

Ba?latma: Bu alt boyut (3 madde), çocu?un bir göreve veya aktiviteye bağlamada gösterdiği ba??msizlik, isteklilik ve proaktif davran?? düzeyini ölçmektedir.

Ölçek toplamda 7 maddeden oluşmakta olup, bu kısa yapıyla hem hızlı hem de odaklanm??

bir değerlendirme imkanı sunmaktadır. Yüksek iç tutarlılık katsayıları, bu iki boyutun kendi içlerinde tutarlı ölçümler yaptığını göstermektedir.

Geçerlik

ÇDDÖ'nün yapı geçerliliğini incelemek amacıyla yapılan analizler, ölçeğin psikometrik açıdan güçlü bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur. Yapı geçerliliği çalışmalarında, verilerin faktör analizine uygunluğunu gösteren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri **.82** olarak belirlenmiştir, bu da mükemmel bir uygunluk düzeyine işaret eder.

Ayrıca, verilerin çok değişkenli normal dağılıma uygunluğunu test eden Barlett Testi sonuçları da anlamlı bulunmuştur (Ki-kare=660.24, df=21, p=.00, p<.05). Bu bulgular, maddeler arasındaki korelasyonun faktör yapısına oluşturmaya yeterli olduğunu ve ölçeğin yapısal olarak geçerli olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlilik katsayıları, maddelerin aynı yapıya ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü belirlemek amacıyla Cronbach Alpha katsayısıyla hesaplanmıştır. Sonuçlar, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir:

ÇDDÖ'nün tek boyutlu bir ölçek olarak kabul edildiğinde elde edilen genel iç tutarlılık katsayısı **.90** olarak bulunmuştur.

Alt boyutlardan "Dikkat" faktörünün iç tutarlılık katsayısı **.79**'dur.

"Bağlatma" faktörünün iç tutarlılık katsayısı ise oldukça yüksek bir değer olan **.91**'dir.

Bu katsayılar, ölçeğin farklı alt boyutlarda dahi tutarlı ve kararlı ölçümler sağladığını kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

ÇDDÖ'nün faktör yapısını ve yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla Açıklayıcı/Keşfedici Faktör Analizi (EFA) uygulanmıştır. Faktörleme tekniği olarak Temel Bileşenler Analizi (PCA) tercih edilmiştir. Analiz sonuçları, ölçeğin teorik yapısını destekleyen 2 faktörlü bir yapıya varlığını göstermiştir.

Elde edilen 2 faktör, özdeğeri 1.00 üzerinde olup, toplam varyansın **% 78.86**'sini açıklamaktadır. Faktörlerin varyansa katkıları şöyledir: Birinci faktör (Dikkat), 4.42 özdeğere sahip olup toplam varyansın **% 63.10**'unu; ikinci faktör (Bağlatma) ise 1.10 özdeğere sahip olup toplam varyansın **% 15.76**'sini açıklamaktadır. Maddelere ilişkin ortak varyansları **.72** ile **.88** arasında değişmesi, maddelerin faktörlere yüksek düzeyde yüklendiğini göstermektedir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Gözlemci Derecelendirme Ölçe?i (Ebeveyn veya Bak?m Veren Taraf?ndan Doldurulur)

Language Available: Türkçe

Population Group: Çocuklar?n davran???lar?n? de?erlendiren yeti?kinler (Ebeveynler, ö?retmenler).

Age Group: Belirtilmemi?tir (Genellikle geli?imsel davran???lar? de?erlendirmeye yönelik oldu?u varsay?l?r).

Population Details: Anadolu Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi kapsam?nda belirlenen örneklem grubu.

Test Methodology: 7 maddeden olu?an, 2 alt boyutlu bir ölçektir. Derecelendirme, 5'li Likert ölçe?i (1= çok dü?ük - 5= çok yüksek) kullan?larak yap?l?r.

Anahtar Kelimeler

ÇDDÖ, Çocuk De?erlendirme, Yürütücü ??levler, Davran?? Ba?latma, Özlem Diken, Psikometri, Güvenilirlik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: odogramaci@anadolu.edu.tr

Correspondence Address: Anadolu Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Enstitüsü, Eski?ehir (2009 Tez çal??mas? ba?lam?nda).

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in geçerlik ve güvenilirlik çal??malar? 2009 y?I?nda tamamlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? ve izinleri hakk?nda bilgi almak için sorumlu yazar Özlem Diken ile yukar?da belirtilen e-posta adresi üzerinden ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Kullan?m ücretleri veya telif haklar?na ili?kin spesifik bilgiler kaynakta yer almamaktad?r.

Kaynaklar

Diken, Ö. (2009).*Ebeveyn Davran???n? De?erlendirme Ölçe?i ve Çocuk Davran???n? De?erlendirme Ölçe?i'nin geçerlik ve güvenilirlik çal???malar?*. (Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas?, geçerlik ve güvenilirlik çal???malar?n?n detaylar?yla birlikte a?a??da yer almaktadır:

The original PDF can be downloaded here: [cocuk-davranisini-degerlendirme-olcegi-child-behavior-rating-scale-toad.pdf](#)

Çocuk Davran???n? De?erlendirme Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way. (Not provided in the source content, only the structure is available.)

Çocuk Davran???n? De?erlendirme Ölçe?i (ÇDDÖ), toplam 7 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır:

Dikkat (4 madde)

Ba?latma (3 madde)